

Prima instanță: Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău (judecător L. Ursu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (judecători L. Bulgac, D. Manole și G. Dașchevici)

Dosar nr. 2ra-1731/17

D E C I Z I E

08 noiembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în următoarea componență:

Președintele ședinței, judecător
Judecători

Iulia Sîrcu
Oleg Sternioală
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic
Luiza Gafton

examinând recursul declarat de Grosu Pavel,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Grosu Pavel împotriva „Monolit“ SA cu privire la încasarea restanțelor la plata salariului, indemnizației pentru zilele de concediu nefolosite, indemnizației de concediere prin reducere, și penalităților aferente, compensarea pierderilor cauzate de dinamica inflației, repararea prejudiciului material și moral, precum și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 13 aprilie 2017, prin care s-a respins apelul declarat de Grosu Pavel, s-a admis apelul declarat de „Monolit“ SA, s-a casat parțial hotărârea Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău, din 06 iunie 2016, prin care s-a admis parțial acțiunea, și s-a emis o nouă hotărâre, prin care s-a admis parțial acțiunea,

C O N S T A T Ă :

La 19 iulie 2013 Grosu Pavel a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva „Monolit“ SA (vol. I, f.d. 1-3), solicitând încasarea în beneficiul său, din contul „Monolit“ SA, a următoarelor sume bănești: (1) 41 127, 11 lei cu titlu de restanțe la plata salariului pentru perioada aprilie 2010 – iulie 2013, conform contractului colectiv de muncă pe anii 2010 – 2013, încheiat între „Monolit“ SA și salariații acesteia, care la 15 aprilie 2010 a fost înregistrat de Inspectoratul teritorial de muncă Chișinău sub nr. 65/10R și 25 532, 85 lei cu titlu de penalitate aferentă; (2) 14 537, 57 lei cu titlu de indemnizație pentru zilele de concediu nefolosite și

1 337, 46 lei cu titlu de penalitate aferentă; (3) 48 932, 68 lei cu titlu de indemnizație de concediere și 4 501, 81 lei cu titlu de penalitate aferentă; (4) 12 372, 36 lei cu titlu de reparare a prejudiciului material cauzat prin stabilirea unui quantum diminuat al indemnizației de șomaj pentru perioada mai 2013 – iunie 2013 și 569, 13 lei cu titlu de penalitate aferentă; și (5) 50 000 lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral. De asemenea, Grosu Pavel a solicitat compensarea din contul „Monolit“ SA a cheltuielilor de judecată, inclusiv a cheltuielilor de asistență juridică.

Ulterior Grosu Pavel a mărit și a redus anumite pretenții în acțiune, precum și a extins pretențiile accesorii, ultima dată la 01 februarie 2016 (vol. II, f.d. 34-35; 53), solicitând, în final, încasarea în beneficiul său, din contul „Monolit“ SA, a următoarelor sume bănești: (1) 117 282, 46 lei cu titlu de restanțe la plata salariului pentru perioada anilor 2010 – 2013, conform contractului colectiv de muncă pe anii 2010 – 2013, încheiat între „Monolit“ SA și salariații săi, care la 15 aprilie 2010 a fost înregistrat de Inspectoratul teritorial de muncă Chișinău sub nr. 65/10R, 34 548, 16 lei cu titlu de compensare a pierderilor cauzate de dinamica inflației și 180 194, 56 lei cu titlu de penalitate aferentă; (2) 10 563, 16 lei cu titlu de indemnizație pentru zilele de concediu nefolosite, 2 440, 09 lei cu titlu de compensare a pierderilor cauzate de dinamica inflației și 10 626, 54 lei cu titlu de penalitate aferentă; (3) 54 203, 64 lei cu titlu de indemnizație de concediere prin reducere, 12 376, 97 lei cu titlu de compensare a pierderilor cauzate de dinamica inflației și 53 932, 93 lei cu titlu de penalitate aferentă; (4) 14 040, 7 lei cu titlu de reparare a prejudiciului material cauzat prin stabilirea unui quantum diminuat al indemnizației de șomaj pentru perioada mai 2013 – iunie 2013, 2 464, 15 lei cu titlu de compensare a pierderilor cauzate de dinamica inflației și 10 487 lei cu titlu de penalitate aferentă; (5) 50 000 lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral; (6) 2 500 lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de executare a asigurării acțiunii, 497, 5 lei cu titlu de compensare a pierderilor cauzate de dinamica inflației și 2 055 lei cu titlu de penalitate aferentă; și (7) 160 lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de obținere a informației de la Biroul Național de Statistică.

În motivarea acțiunii, a susținut că a activat în cadrul „Monolit“ SA de la 20 octombrie 1990, iar în baza ordinului angajatorului nr. 95-c din 02 mai 2013, a fost concediat din funcția de diriginte de șantier în legătură cu reducerea numărului statelor de personal, dar la concediere nu i s-a calculat corect și nu i s-a achitat salariul integral conform contractului colectiv de muncă pe anii 2010 – 2013, încheiat între „Monolit“ SA și salariații acesteia, care la 15 aprilie 2010 a fost înregistrat de Inspectoratul teritorial de muncă Chișinău sub nr. 65/10R.

În același context, a invocat că „Monolit“ SA nu i-a achitat indemnizația pentru zilele de concediu nefolosite, indemnizația de concediere prin reducere și indemnizația de șomaj, iar la plata acestora urmează să se țină cont de penalitățile aferente și de pierderile cauzate de dinamica inflației.

Prin hotărârea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău, din 06 iunie 2016 (vol. II, f.d. 87-89), corectată prin încheierea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău, din 14 noiembrie 2016 (vol. II, f.d. 150), s-a admis parțial acțiunea, fiind încasate în

beneficiul lui Grosu Pavel, din contul „Monolit“ SA, următoarele sume bănești: (1) 117 282, 46 lei cu titlu de restanțe la plata salariului, 34 548, 16 lei cu titlu de compensare a pierderilor cauzate de dinamica inflației și 30 980 lei cu titlu de penalitate aferentă; (2) 10 563, 16 lei cu titlu de indemnizație pentru zilele de concediu nefolosite și 10 626, 56 lei cu titlu de penalitate aferentă; (3) 54 203, 64 lei cu titlu de indemnizație de concediere prin reducere și 53 932, 93 lei cu titlu de penalitate aferentă; și (4) 16 lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de judecată. De asemenea, s-a încasat în beneficiul statului, din contul „Monolit“ SA, suma de 8 328, 14 lei cu titlu de taxă de stat. În rest, s-a respins acțiunea ca neîntemeiată.

La 05 iulie 2016 Grosu Pavel a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoreiei Râșcani, mun. Chișinău, din 06 iunie 2016 (vol. II, f.d. 91-95), solicitând modificarea acesteia prin admiterea în quantum deplin a tuturor cerințelor înaintate în prima instanță, inclusiv prin prisma recalculării penalităților și pierderilor cauzate de dinamica inflației până la data de 31 mai 2016.

La 06 iulie 2016 „Monolit“ SA a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoreiei Râșcani, mun. Chișinău, din 06 iunie 2016 (vol. II, f.d. 103-106), solicitând casarea integrală a acesteia și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă parțial, cu încasarea în beneficiul lui Grosu Pavel, din contul „Monolit“ SA, a salariului pentru lunile aprilie și mai 2013 în sumă de 6 352, 05 lei, indemnizației pentru zilele de concediu nefolosite în sumă de 6 631, 34 lei și indemnizației de concediere prin reducere în sumă de 30 043, 3 lei, iar în rest, acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată. De asemenea, „Monolit“ SA a solicitat compensarea din contul lui Grosu Pavel a taxei de stat achitate la declararea apelului.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 22 septembrie 2016 (vol. II, f.d. 128; 129-146), s-a admis apelul declarat de Grosu Pavel, s-a respins apelul declarat de „Monolit“ SA și s-a modificat hotărârea primei instanțe prin încasarea în beneficiul lui Grosu Pavel, din contul „Monolit“ SA, a penalității pentru neachitarea indemnizației pentru zilele de concediu nefolosite în sumă de 11 946, 97 lei și penalității pentru neachitarea indemnizației de concediere prin reducere în sumă de 61 250, 06 lei, calculate pentru perioada 02 mai 2013 – 06 iunie 2016, iar în rest, s-a menținut fără modificări hotărârea primei instanțe.

La 13 decembrie 2016 Grosu Pavel a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 22 septembrie 2016 (vol. II, f.d. 154-158), solicitând casarea parțială a acesteia și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri de încasare în beneficiul său, din contul „Monolit“ SA, a următoarelor sume bănești: (1) 165 014, 55 lei cu titlu de penalitate pentru neachitarea la timp a salariului; (2) 2 440, 09 lei cu titlu de compensare a pierderilor cauzate de dinamica inflației prin neachitarea indemnizației pentru zilele de concediu nefolosite; (3) 12 376, 97 lei cu titlu de compensare a pierderilor cauzate de dinamica inflației prin neachitarea indemnizației de concediere prin reducere; (4) 14 040, 7 lei cu titlu de reparare a prejudiciului material cauzat prin stabilirea unui quantum diminuat al indemnizației de șomaj pentru perioada mai 2013 – iunie 2013; (5) 50 000 lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral; (6) 2 500 lei cu titlu

de compensare a cheltuielilor de executare a asigurării acțiunii; și (7) 144 lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de obținere a informației de la Biroul Național de Statistică.

La 20 decembrie 2016 „Monolit“ SA a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 22 septembrie 2016 (vol. II, f.d. 161-164), solicitând casarea acesteia și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă parțial, cu încasarea în beneficiul lui Grosu Pavel, din contul „Monolit“ SA, a salariului pentru lunile aprilie și mai 2013 în sumă de 6 352, 05 lei, indemnizației pentru zilele de concediu nefolosite în sumă de 6 631, 34 lei și indemnizației de concediere prin reducere în sumă de 30 043, 3 lei, iar în rest, acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată. De asemenea, „Monolit“ SA a solicitat compensarea din contul lui Grosu Pavel a taxei de stat achitate la declararea apelului și a taxei de stat achitate la declararea recursului.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 08 februarie 2017 (vol. II, f.d. 179-187), s-au admis recursurile declarate de Grosu Pavel și „Monolit“ SA, s-a casat integral decizia Curții de Apel Chișinău din 22 septembrie 2016 și s-a trimis cauza spre rejudecare în instanța de apel.

În cadrul ședinței de judecată din 06 aprilie 2017, Grosu Pavel a înaintat o cerere de concretizare a pretențiilor sale (vol. II, f.d. 200-202), invocând necesitatea recalculării penalităților și pierderilor cauzate de dinamica inflației până la data de 06 aprilie 2017 și solicitând încasarea în beneficiul său, din contul „Monolit“ SA, a următoarelor sume bănești: (1) 141 823, 99 lei cu titlu de restanțe la plata salariului pentru perioada anilor 2010 – 2013, 51 317, 92 lei cu titlu de compensare a pierderilor cauzate de dinamica inflației și 8 924, 63 lei cu titlu de penalitate aferentă; (2) 12 696, 11 lei cu titlu de indemnizație pentru zilele de concediu nefolosite, 3 697, 1 lei cu titlu de compensare a pierderilor cauzate de dinamica inflației și 9 317, 03 lei cu titlu de penalitate aferentă; (3) 54 203, 64 lei cu titlu indemnizație de concediere prin reducere, 15 623 lei cu titlu de compensare a pierderilor cauzate de dinamica inflației și 42 210, 84 lei cu titlu de penalitate aferentă; (4) 14 040, 7 lei cu titlu de reparare a prejudiciului material cauzat prin stabilirea unui quantum diminuat al indemnizației de șomaj pentru perioada mai 2013 – iunie 2013; (5) 50 000 lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral; (6) 2 500 lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de executare a asigurării acțiunii și 642, 5 lei cu titlu de compensare a pierderilor cauzate de dinamica inflației; și (7) 192 lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de obținere a informației de la Biroul Național de Statistică.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 13 aprilie 2017 (vol. III, f.d. 3; 4-16), s-a respins ca neîntemeiat apelul declarat de Grosu Pavel, s-a admis apelul declarat de „Monolit“ SA, s-a casat parțial hotărârea primei instanțe și s-a emis o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost admisă parțial, fiind încasate în beneficiul lui Grosu Pavel, din contul „Monolit“ SA, următoarele sume bănești: (1) 6 352, 05 lei cu titlu de salariu pentru lunile aprilie și mai 2013; (2) 6 633, 34 lei cu titlu de indemnizație pentru zilele de concediu nefolosite; și (3) 30 043, 3 lei cu titlu de indemnizație de concediere prin reducere, iar în rest, s-a respins acțiunea ca

neîntemeiată.

La 19 iulie 2017 Grosu Pavel a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 13 aprilie 2017 (vol. III, f.d. 27-36), solicitând casarea parțială a acesteia, și anume în partea ce ține de respingerea solicitărilor de încasare în beneficiul său, din contul „Monolit“ SA, a următoarelor sume bănești: (1) 135 471, 94 lei cu titlu de restanțe la plata salariului pentru perioada anilor 2010 – 2013, 51 317, 92 lei cu titlu de compensare a pierderilor cauzate de dinamica inflației și 8 924, 63 lei cu titlu de penalitate aferentă; (2) 6 062, 77 lei cu titlu de indemnizație pentru zilele de concediu nefolosite, 3 697, 1 lei cu titlu de compensare a pierderilor cauzate de dinamica inflației și 9 317, 03 lei cu titlu de penalitate aferentă; (3) 24 160, 34 lei cu titlu indemnizație de concediere prin reducere, 15 582, 4 lei cu titlu de compensare a pierderilor cauzate de dinamica inflației și 42 210, 84 lei cu titlu de penalitate aferentă; (4) 14 040, 7 lei cu titlu de reparare a prejudiciului material cauzat prin stabilirea unui quantum diminuat al indemnizației de șomaj pentru perioada mai 2013 – iunie 2013; (5) 50 000 lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral; (6) 2 500 lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de executare a asigurării acțiunii și 642, 5 lei cu titlu de compensare a pierderilor cauzate de dinamica inflației; și (7) 192 lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de obținere a informației de la Biroul Național de Statistică.

În motivarea recursului, a invocat aplicarea eronată de către instanța de apel a normelor de drept material exprimată prin neaplicarea unei legi care trebuia să fie aplicată și prin aplicarea unei legi care nu trebuia să fie aplicată.

A susținut că în perioada 17 octombrie 1990 – 01 aprilie 2010 i-a fost calculat și achitat salariul care includea sporul pentru vechime în muncă și alte adaosuri în baza mai multor convenții colective de muncă, inclusiv la nivel de ramură, cu respectarea prevederilor Regulamentului-tip privind modul de stabilire, calculare și achitare a recompensei lunare pentru vechime în muncă personalului din organizațiile de construcții, construcții-reparații, construcții rutiere, de exploatare a drumurilor care efectuează construcții prin metoda de antrepriză, precum și din direcțiile de producție și completare tehnologică subordonate acestora, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 844 din 25 decembrie 1995 cu privire la modul de stabilire, calculare și achitare a recompensei lunare pentru vechime în muncă personalului din organizațiile de construcții.

A relatat că la 02 aprilie 2010 între intimat, în calitate de angajator, și salariații săi, a fost încheiat contractul colectiv de muncă pe anii 2010 – 2013, care la 15 aprilie 2010 a fost înregistrat de Inspectoratul teritorial de muncă Chișinău sub nr. 65/10R.

În această privință, a specificat că nu este pertinentă alegația intimatului precum că, contractul colectiv de muncă pe anii 2010 – 2013 a fost semnat de președintele Comitetului sindical al intimatului, care nu a fost împuternicit de recurent să încheie contractul dat și, respectiv, acesta nu ar produce efecte juridice față de recurent, reliefând că art. 33 alin. (7) Codul muncii în redacția în vigoare la data încheierii contractului nu prevedea obligativitatea împuternicirii exprese de către salariați a reprezentanților săi pentru a participa la negocieri colective, a

elabora și încheia contracte colective de muncă în numele salariaților.

A indicat că prin anexa nr. 9 la contractul colectiv de muncă pe anii 2010 – 2013, salariul minimal lunar al specialiștilor cu studii superioare a fost stabilit în cuantum de 5 600 lei, dar în baza pct. 12 din contractul individual de muncă nr. 170/110 din 01 mai 2010, i s-a stabilit salariu de bază lunar în cuantum de 3 500 lei și a făcut trimitere la art. 84 alin. (4) Codul muncii, care prevede că în cazul în care o clauză a contractului individual de muncă este afectată de nulitate, deoarece stabilește pentru salariat drepturi sub limitele impuse de contractul colectiv de muncă, aceasta va fi înlocuită în mod automat de dispozițiile contractuale minime aplicabile.

În acest context, a notat că micșorarea salariului în legătură cu situația de criză financiară invocată de intimat, nu prezintă o circumstanță de forță majoră, care i-ar fi permis să modifice unilateral dispozițiile contractului colectiv de muncă pe anii 2010 – 2013, cu atât mai mult cu cât salariul a fost micșorat peste o lună după încheierea contractului dat, contrar prevederilor art. 140 alin. (1) Codul muncii.

A susținut că instanța de apel greșit a reținut cuantumul salariului lunar de 4 500 lei ca reprezentând baza de calcul a cerințelor sale, or a relevat că pretinde la salariul în sumă de 5 600 lei lunar, suplimentat cu adaosul de 25% pentru vechime în muncă până în octombrie 2010 și cu adaosul de 30% pentru vechime în muncă până în mai 2013.

A menționat anexa nr. 10 la contractul colectiv de muncă pe anii 2010 – 2013, care conține Regulamentul cu privire la salarizare „Monolit“ SA, la pct. II.3 al căruia este stipulat că achitarea sporurilor suplimentare pentru vechime în muncă se efectuează lunar conform Regulamentului-tip privind modul de stabilire, calculare și achitare a recompensei lunare pentru vechime în muncă personalului din organizațiile de construcții, construcții-reparații, construcții rutiere, de exploatare a drumurilor care efectuează construcții prin metoda de antrepriză, precum și din direcțiile de producție și completare tehnologică subordonate acestora, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 844 din 25 decembrie 1995 cu privire la modul de stabilire, calculare și achitare a recompensei lunare pentru vechime în muncă personalului din organizațiile de construcții și Convenției colective de muncă la nivel de ramură, sporul fiind calculat la salariul minimal.

A afirmat că sporul pentru vechime în muncă se plătește din contul mijloacelor prevăzute pentru aceste scopuri în calculele generalizatoare de deviz și prețurile coordonate cu beneficiarii, iar instanța de apel eronat a stabilit că în perioada anilor 2010 – 2013 intimatul nu a dispus de fondurile corespunzătoare, deși recurentul a prezentat Instrucțiunile cu privire la calcularea cheltuielilor de regie la determinarea valorii obiectivelor, aprobate de Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, cât și un deviz și un proces-verbal de recepție a lucrărilor executate care denotă îndeplinirea lucrărilor chiar de recurent.

În același context, a făcut trimitere la certificatul privind datoria salariului față de Grigoraș Olga, care a fost eliberat de intimat și se află la materialele dosarului, din care rezultă că salariatului respectiv i-a fost calculat și sporul pentru

vechime în muncă în perioada august 2012 – noiembrie 2013, contrar alegerii intimatului privind lipsa de fonduri.

A invocat hotărârea Judecătorei Râșcani, mun. Chișinău, din 03 august 2012, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 01 noiembrie 2012 și prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 17 iulie 2013, în care s-a constatat că Grigoraș Olga, fiind specialist cu studii superioare, avea un salariu de funcție de 5 600 lei și era îndreptățită să încaseze sporul pentru vechime în muncă.

În privința erorilor judiciare depistate prin decizia Curții Supreme de Justiție din 08 februarie 2017, care au condus la concluzia privind trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, a explicat că tabelul sporurilor suplimentare stabilite salariaților pentru vechime în muncă (vol. I, f.d. 41) constituie în realitate anexa nr. 11 la contractul colectiv de muncă pe anii 2010 – 2013, și nu la contractul colectiv de muncă pe anii 2008 – 2009, după cum dintr-o greșeală mecanică a fost prezentat primei instanței, din care motiv în cadrul ședinței de judecată din 13 aprilie 2017 a prezentat instanței de apel contractul colectiv de muncă pe anii 2010 – 2013 în original.

Cu referire la nașterea obligației intimatului de reparare a prejudiciului material în condițiile art. 330 alin. (2) Codul muncii, a invocat că în speță sunt întrunite ambele condiții prevăzute de lege pentru angajarea răspunderii intimatului, și anume: existența vinei acestuia și necontestarea sumelor ce i se cuveneau recurentului la eliberarea din serviciu.

În ceea ce privește prima condiție, a indicat că, constatarea lipsei vinei intimatului în neachitarea plăților cuvenite recurentului la eliberarea din serviciu nu poate rezulta din răspunsul Inspecției Muncii nr. Col-826/13.Col-841/13 din 27 mai 2013, potrivit căruia intimatul se afla în imposibilitate de a achita salariile și alte plăți din cauza datoriilor față de bugetul de stat în sumă totală de 1 939 269, 28 lei și a neachitării la timp de către beneficiari a prețului lucrărilor efectuate de intimat.

A precizat că intimatul a stopat achitarea salariilor încă la începutul anului 2013, iar sporurile pentru vechime în muncă nu se calculează și nu se achită de la 01 mai 2010 și asta în situația în care în baza actului de primire-predare a bunurilor imobile f/n din 07 decembrie 2012, care se află la materialele dosarului, intimatul a transmis în capitalul social al „Monolit Business Grup“ SA mai multe bunuri imobile, deși din contul acestora ar fi putut stinge datoriile existente atât față de bugetul de stat, cât și față de salariații săi.

Cu referire la a doua condiție nominalizată, a specificat că inițial greșit a solicitat încasarea penalității pornind de la sumele ce i se cuveneau la eliberarea din serviciu inclusiv în partea contestată de intimat, din care motiv în ședința din 06 aprilie 2017 a înaintat cererea de concretizare a pretențiilor sale, pe care instanța de apel a omis să o ia în considerare.

În continuare, a declarat că a prezentat Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă adeverința privind salariul mediu pentru stabilirea mărimii ajutorului de șomaj în sumă de 2 073, 93 lei, cuantum care a fost stabilit contrar faptului că în anul 2012 suma de referință pentru ajutorul de șomaj era de 3 478 lei,

prin ce i-a fost cauzat prejudiciu material în sumă de 14 040, 7 lei.

A opinat că cerința de reparare a prejudiciului moral neîntemeiat a fost respinsă, recurentul invocând suferințele psihice cauzate prin eliberarea sa ilegală din funcție și prin neachitarea îndelungată a plăților datorate de angajator.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 25 octombrie 2017 (vol. III, f.d. 63), recursul declarat de Grosu Pavel s-a considerat a fi admisibil, cauza civilă fiind transmisă unui complet din cinci judecători spre examinarea fondului recursului.

La 17 august 2017 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa „Monolit“ SA o copie a cererii de recurs, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii copiei respective, dar „Monolit“ SA nu a prezentat referința în termenul stabilit, recursul urmând a fi examinat în lipsa acesteia.

Examinând recursul și materialele dosarului în raport cu legislația care guvernează speța, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Grosu Pavel împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 13 aprilie 2017, a casa integral decizia instanței de apel și a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Conform art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Fișa de însoțire a deciziei integrale a instanței de apel (vol. III, f.d. 26) include mențiunea că actul judecătoresc contestat a fost expediat lui Grosu Pavel la 28 aprilie 2017, dar la materialele dosarului nu se află avizul de recepție a acestuia și nicio recipisă care ar atesta că lui Grosu Pavel i-a fost comunicată decizia integrală a instanței de apel.

Totodată, din copia plicului ce conținea decizia integrală a instanței de apel (vol. III, f.d. 37), care a fost anexată la cererea de recurs, rezultă că, Curtea de Apel Chișinău a expediat decizia respectivă în adresa lui Grosu Pavel la 19 mai 2017.

Astfel, nu poate fi stabilită cu precizie data la care Grosu Pavel a recepționat decizia integrală a instanței de apel, dar ținând cont că actul comunicării nu se putea produce mai devreme de 19 mai 2017, recursul declarat la 19 iulie 2017 este în termen.

Conform art. 239 Cod de procedură civilă, Hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de

judecată.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) lit. a) Cod de procedură civilă, Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată.

Potrivit art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În speță, Colegiul consideră că, concluziile instanței de apel sunt neîntemeiate și premature, rezultând din cercetarea superficială a probelor din dosar și din constatarea unor circumstanțe care nu au relevanță pentru justa soluționare a cauzei, concluzii afectate și de neaplicarea de către instanța de apel a legii care trebuia să fie aplicată.

Colegiul constată că potrivit înscrierilor din carnetul de muncă seria AT-III nr. 5790416, deschis la 08 iulie 1983 (vol. II, f.d. 38), și din carnetul de muncă seria AB nr. 0566808, deschis la 28 februarie 2010 (vol. II, f.d. 36), la 17 octombrie 1990 Grosu Pavel a fost angajat în cadrul filialei nr. 17 a trustului „Monolitstroii“ (reorganizată la 21 iunie 1993 în filiala nr. 17 a „Monolit“ SA, care la 01 martie 2010 a fost reorganizată în „Monolit“ SA), iar în baza ordinului angajatorului nr. 95-c din 02 mai 2013, a fost concediat din funcția de diriginte de șantier în legătură cu reducerea numărului statelor de personal.

La 02 aprilie 2010 între „Monolit“ SA, în calitate de angajator, și salariații săi, a fost încheiat contractul colectiv de muncă pe anii 2010 – 2013 (vol. I, f.d. 10-41), care la 15 aprilie 2010 a fost înregistrat de Inspectoratul teritorial de muncă Chișinău sub nr. 65/10R.

Prin anexa nr. 9 la contractul colectiv de muncă pe anii 2010 – 2013 (vol. I, f.d. 37), salariul minimal lunar al specialiștilor cu studii superioare, din categoria cărora face parte și Grosu Pavel, a fost stabilit în cuantum de 5 600 lei.

Ulterior, în baza pct. 12 din contractul individual de muncă nr. 170/110 din 01 mai 2010, încheiat între „Monolit“ SA, în calitate de angajator, și Grosu Pavel, în calitate de salariat, acestuia i s-a stabilit temporar, până la 01 martie 2011, un salariu de bază lunar în cuantum de 3 500 lei, cu mențiunea că, în cazul atingerii rezultatelor rentabile în întregime pe societate de la activitatea de bază până la 01 martie 2011, condițiile de retribuire a muncii lui Grosu Pavel vor fi revăzute.

Colegiul reține că pentru munca prestată de Grosu Pavel începând cu 01 mai 2010 până la data concedierii sale, „Monolit“ SA i-a calculat salariul de bază lunar în cuantum de 3 500 lei și i-a achitat sumele respective, cu excepția lunilor aprilie și mai 2013, fapt recunoscut de „Monolit“ SA în ședința de judecată.

În conformitate cu art. 84 alin. (4) Codul muncii, În cazul în care o clauză a contractului individual de muncă este afectată de nulitate, deoarece stabilește pentru salariat drepturi sub limitele impuse de legislație, de convențiile colective sau de contractul colectiv de muncă, ea va fi înlocuită în mod automat de

dispozițiile legale, convenționale sau contractuale minime aplicabile.

În speță, Colegiul consideră că instanța de apel a încălcat norme de drept material prin neaplicarea legii care trebuia să fie aplicată, și anume a prevederilor art. 84 alin. (4) Codul muncii.

Din materialele dosarului rezultă cu certitudine că pct. 12 din contractul individual de muncă nr. 170/110 din 01 mai 2010 a stabilit pentru Grosu Pavel, în calitate sa de salariat, drepturi la retribuirea muncii sub limitele impuse de contractul colectiv de muncă pe anii 2010 – 2013, dar examinând pretențiile formulate de Grosu Pavel, cât și argumentele aduse de acesta în invocarea ilegalității respectivei clauze contractuale, instanța de apel nejustificat a evitat să aplice mecanismul de înlocuire automată a dispozițiilor contractuale ilegale, care este prevăzut de art. 84 alin. (4) Codul muncii.

Colegiul relevă că având în vedere raportul efectiv de subordonare al salariatului față de angajator, legiuitorul a instituit un șir de măsuri protective față de salariat, printre care se numără și mecanismul enunțat, căutând să echilibreze relațiile dintre cele două părți.

Din această optică, nu pot fi considerate relevante argumentele reținute de instanța de apel la neaplicarea prevederilor art. 84 alin. (4) Codul muncii, și anume faptul că Grosu Pavel nu ar fi contestat contractul individual de muncă nr. 170/110 din 01 mai 2010 în modul prevăzut de lege și că „Monolit“ SA s-ar afla în incapacitate de plată de mai mulți ani, or ipoteza înlocuirii automate a dispozițiilor contractuale ilegale nu este condiționată, prin lege, de atare factori.

Astfel, Colegiul consideră că în contradicție cu art. 121 Cod de procedură civilă, care statuează că instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului, instanța de apel a reținut spre examinare și cercetare probe ce nu se referă la circumstanțele pertinente prezentei cauze, fapt ce a dus la emiterea unei soluții eronate.

În plus, Colegiul subliniază că potrivit art. 140 alin. (1) Codul muncii, Reducerea salariilor prevăzute în contractele individuale de muncă, contractele colective de muncă și/sau convențiile colective nu se admite înainte de expirarea unui an de la data stabilirii lor, pe când anexa nr. 9 la contractul colectiv de muncă pe anii 2010 – 2013 a fost efectiv revăzută cu încălcarea termenului stabilit, fapt care nu a fost luat în considerare de către instanța de apel.

Totodată, instanța de apel eronat a reținut că Grosu Pavel ar pretinde la plata restanțelor salariale pornind de la salariul de bază lunar în cuantum de 4 500 lei, în condițiile în care acesta a arătat că se impune aplicarea dispozițiilor din anexa nr. 9 la contractul colectiv de muncă pe anii 2010 – 2013, care prevăd că salariul minimal lunar al specialiștilor cu studii superioare, din categoria cărora face parte și Grosu Pavel, a fost stabilit în cuantum de 5 600 lei.

În aceeași ordine de idei, tabelul sporurilor suplimentare stabilite salariaților pentru vechime în muncă (vol. I, f.d. 41), care constituie anexa nr. 11 la contractul colectiv de muncă pe anii 2010 – 2013, prevede că salariații cu o vechime în

muncă de 15-20 ani aveau dreptul la un adaos de 25% din salariul de bază, iar cei cu o vechime în muncă de 20-25 ani – la un adaos de 30% din salariul de bază.

Colegiul notează că tabelul respectiv este inclus în conținutul copiei unui document intitulat „Anexa nr. 11 la contractul colectiv de muncă al „Monolit“ S.A. pe anii 2008 – 2009“, după cum a semnalat și instanța de recurs prin decizia sa din 08 februarie 2017, dar ulterior s-a constatat că această denumire conține o greșeală mecanică, copia nefiind identică originalului. Or, în cadrul ședinței de judecată din 13 aprilie 2017, Grosu Pavel a prezentat instanței de apel contractul colectiv de muncă pe anii 2010 – 2013 și anexele aferente în original, dovedind că tabelul nominalizat constituie anexa nr. 11 anume la contractul colectiv de muncă pe anii 2010 – 2013.

La materialele dosarului se află și anexa nr. 10 la contractul colectiv de muncă pe anii 2010 – 2013 (vol. I, f.d. 38-40), care conține Regulamentul cu privire la salarizare „Monolit“ SA, la pct. II.3 al căruia este stipulat că achitarea sporurilor suplimentare pentru vechime în muncă se efectuează lunar conform Regulamentului-tip privind modul de stabilire, calculare și achitare a recompensei lunare pentru vechime în muncă personalului din organizațiile de construcții, construcții-reparații, construcții rutiere, de exploatare a drumurilor care efectuează construcții prin metoda de antrepriză, precum și din direcțiile de producție și completare tehnologică subordonate acestora, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 844 din 25 decembrie 1995 cu privire la modul de stabilire, calculare și achitare a recompensei lunare pentru vechime în muncă personalului din organizațiile de construcții și Convenției colective de muncă la nivel de ramură, sporul fiind calculat la salariul minimal.

Instanța de apel a considerat a fi neîntemeiată pretenția lui Grosu Pavel privind încasarea adaosurilor pentru vechime în muncă la salariul său de bază din motiv că „Monolit“ SA nu ar fi dispus de fonduri din care să achite salarii astfel de adaosuri, menționând că această circumstanță a fost recunoscută și de Grosu Pavel.

Conform pct. 2 din Hotărârea Guvernului nr. 844 din 25 decembrie 1995 cu privire la modul de stabilire, calculare și achitare a recompensei lunare pentru vechime în muncă personalului din organizațiile de construcții, Recompensa lunară menționată se plătește din contul mijloacelor prevăzute pentru aceste scopuri în calculele generalizatoare de deviz și prețurile contractuale coordonate cu beneficiarul.

Colegiul observă că Grosu Pavel a prezentat instanței de apel Instrucțiunile cu privire la calcularea cheltuielilor de regie la determinarea valorii obiectivelor, aprobate de Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor (vol. II, f.d. 45-47), cât și un deviz (vol. II, f.d. 43-44) și un proces-verbal de recepție a lucrărilor executate care denotă îndeplinirea lucrărilor chiar de Grosu Pavel (vol. II, f.d. 40-42), iar „Monolit“ SA nu a adus argumente convingătoare privind lipsa fondurilor nominalizate.

Mai mult, Grosu Pavel a făcut referire la certificatul privind datoria salariului față de Grigoraș Olga (vol. II, f.d. 24), care a fost eliberat de „Monolit“

SA și se află la materialele dosarului, din care rezultă că salariatului respectiv i-a fost calculat și sporul pentru vechime în muncă în perioada august 2012 – noiembrie 2013, contrar alegațiilor „Monolit“ SA privind lipsa de fonduri, dar instanța de apel a lăsat aceste probe fără apreciere.

Prin urmare, emițând soluția sa, instanța de apel a creat impresia că Grosu Pavel nu a fost auzit în ceea ce privește argumentele aduse în favoarea admiterii acțiunii. Acest fapt, potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, constituie o violare a art. 6 din CEDO (hotărârea în cauza Helle contra Finlandei din 19 decembrie 1997). CEDO nu are drept scop de a garanta drepturi teoretice sau iluzorii, ci practice și efective (hotărârea în cauza Artico contra Italiei din 13 mai 1980), drepturi care nu pot fi considerate efective dacă observațiile nu sunt cu adevărat „auzite”, adică în mod corespunzător examinate de către instanța de judecată. Cu alte cuvinte, art. 6 din CEDO implică în sarcina tribunalului obligația de a oferi o examinare efectivă a observațiilor, argumentelor și dovezilor prezentate de către părți (hotărârea în cauza van de Hurk contra Olandei din 19 aprilie 1994).

Cu referire la nașterea obligației „Monolit“ SA de reparare a prejudiciului material în condițiile art. 330 alin. (2) Codul muncii, legiuitorul a prevăzut două condiții pentru angajarea răspunderii angajatorului, și anume: existența vinei acestuia și necontestarea sumelor ce i se cuveneau recurentului la eliberarea din serviciu.

Instanța de apel a omis să noteze că în ședința din 06 aprilie 2017 Grosu Pavel a înaintat o cerere de concretizare a pretențiilor sale (vol. II, f.d. 200-202), solicitând repararea prejudiciului prin achitarea penalității doar în raport cu suma necontestată de angajator, în concordanță cu aprecierea instanței de recurs, care a indicat în decizia sa din 08 februarie 2017 că Grosu Pavel ar avea dreptul să pretindă la achitarea sumei de 43 026, 69 lei, necontestată de „Monolit“ SA.

De asemenea, instanța de apel nu a dat aprecierea corespunzătoare unor probe aduse de Grosu Pavel în demonstrarea vinei angajatorului, de exemplu actului de primire-predare a bunurilor imobile f/n din 07 decembrie 2012 (vol. I, f.d. 46), prin care „Monolit“ SA a transmis în capitalul social al „Monolit Business Grup“ SA mai multe bunuri imobile, or Grosu Pavel a pretins că din contul vânzării acestora, „Monolit“ SA ar fi putut stinge datoriile existente atât față de bugetul de stat, cât și față de salariații săi.

Colegiul explică, că în sensul art. 330 alin. (2) Codul muncii, angajatorul care este întreprinzător profesionist nu poate fi exonerat de obligația de reparare a prejudiciului material cauzat salariatului prin neachitarea corespunzătoare a plăților salariale din motiv că nu ar deține suficiente resurse, or întreprinzătorul este obligat la manifestarea prudenței și diligenței unui bun profesionist pe piață, iar pierderile suferite nu pot fi compensate din contul salariaților săi.

În subsidiar, Colegiul arată că rejudecând cauza și dând o apreciere corespunzătoare pretențiilor enunțate mai sus, instanța de apel va trebui să se expună cu suficientă putere de convingere și asupra cerințelor subsecvente de compensare a pierderilor cauzate de dinamica inflației, de reparare a prejudiciului moral și de compensare a cheltuielilor de judecată.

Colegiul notează că aspectele nominalizate sunt importante pentru justa soluționare a litigiului, iar instanța de recurs nu poate corecta erorile judiciare depistate, pe când instanța de apel dispune de atribuții de dezvoltare devolutivă a fondului cauzei prin prisma verificării temeiniciei hotărârii primei instanțe atât în fapt, cât și în drept.

În consecință, Colegiul conchide că fiind incidente temeiurile de casare a deciziei instanței de apel, prevăzute de art. 432 alin. (2) lit. a) și alin. (4) Cod de procedură civilă, urmează a fi admis recursul declarat de Grosu Pavel împotriva deciziei instanței de apel, cu casarea integrală a acesteia și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de omisiunile indicate în prezenta decizie, să constate și să verifice toate circumstanțele ce prezintă importanță pentru soluționarea justă a litigiului, să aprecieze sub toate aspectele, complet și obiectiv, conform exigențelor art. 130 Cod de procedură civilă, probele administrate, și, în dependență de situația stabilită, aplicând normele de drept incidente, să emită o decizie legală și întemeiată.

În conformitate cu art. 444 și 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E:

Se admite recursul declarat de Grosu Pavel.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 13 aprilie 2017 în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Grosu Pavel împotriva „Monolit“ SA cu privire la încasarea restanțelor la plata salariului, indemnizației pentru zilele de concediu nefolosite, indemnizației de concediere prin reducere, și penalităților aferente, compensarea pierderilor cauzate de dinamica inflației, repararea prejudiciului material și moral, precum și compensarea cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecător

Iulia Sîrcu

Judecători

Oleg Sternioală

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic

Luiza Gafton